

Folket och hemmet

- En idéanalytisk studie av Per Albin Hanssons och Jimmie Åkessons användning av begreppet folkhemmet

Abstract

In this thesis, it is investigated whether Per Albin Hansson and Jimmie Åkesson's concepts of "Folkhemmet" (Peoples Home) are comparable. This is done with a method that combines idea analysis and concept analysis. In concrete terms, this analysis is done in two ways. First with the help of specific analysis tools, which when applied to the selected material highlight interesting aspects. Then an analysis is made with the help of the idea-analytical dimensions. The thesis concludes that there are certain points of contact between the two actors' way of using the term "Folkhemmet" (Peoples Home), but there are also several differences. The similarities are that they both prioritize equality and community very highly. The differences are all the greater. Hansson strives for society to develop towards an economic democracy, which means, among other things, that the people must have control over the means of production. Åkesson, on the other hand, prioritises a society with a strong nationally based Swedish culture. He sees the existing immigration policy and multiculturalism as the biggest threats to "Folkhemmet" (Peoples Home).

Nyckelord: Folkhemmet, Sverigedemokraterna, Socialdemokraterna, Per Albin Hansson, Jimmie Åkesson.

Antal ord: 9 160.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Presentation av ämnet.....	1
1.2	Syfte och frågeställning.....	2
1.2.1	Syfte	2
1.2.2	Frågeställning	2
1.2.3	Avgränsning	2
1.3	Tidigare forskning	2
1.4	Teori	4
1.4.1	Begreppsanalys.....	4
1.4.2	Kritiska aspekter på begreppsanalys	4
1.4.3	Idéanalys.....	5
1.4.4	Kritiska aspekter på idéanalys.....	6
1.4.5	Val av analysverktyg.....	6
1.5	Vald metod	7
1.6	Material	7
2	Analys	9
2.1	Allmänt.....	9
2.2	Per Albin Hansson analys av utvalt material	9
2.2.1	Vad består hemmet av?	10
2.2.2	Vad menar aktörerna med folket?	14
2.2.3	Vad hotar hemmet?	16
2.3	Jimmie Åkesson analys av utvalt material	18
2.3.1	Vad består hemmet av?	18
2.3.2	Vad menar aktörerna med folket?	19
2.3.3	Vad hotar hemmet?	20
2.4	Komparativ begreppsanalys	21
2.5	Ideanalytisk analys	22
2.5.1	Per Albin Hanssons perspektiv	22
2.5.2	Jimmie Åkessons perspektiv	23
3	Resultat	24
3.1	Huvudresultat	24
3.2	Resultat kopplat till tidigare forskning.....	24
3.3	Resultat kopplat till teorier	25

4	Referenser.....	27
----------	------------------------	-----------

1 Inledning

1.1 Presentation av ämnet

Under de senaste åren har debatten om folkhemsbegreppet intensifierats i politiska sammanhang. Detta beror till stor del på att Sverigedemokraterna ett flertal gånger har hävdats att de är de moderna arvtagarerna till den Socialdemokratiska partiledaren och statsministern Per Albin Hanssons folkhemsbegrepp. Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson har också hävdats att Hansson hade varit sverigedemokrat om han hade levt idag. (Åkesson 2013, s. 11-13).

Detta påstående har inte fått stå oemotsagt, som exempel kan nämnas Stig-Björn Ljunggrens essä ”Kampen om folkhemmet”, där Ljunggren summerar de vanligaste argumenten i debatten. Ljunggren avslutar med att hävda att skillnaden mellan Hanssons folkhemsbegrepp och Sverigedemokraternas är att Hansson lade sitt fokus på att beskriva de sociala och ekonomiska klyftorna i samhället som det stora hindret för etablering av folkhemmet. Sverigedemokraterna å sin sida fokuserar på utvecklingen mot mångkultur som Sverige har genomgått under de senaste decennierna. (Ljunggren 2018, s. 1).

Även om den här debatten har varit aktuell under en längre period så finns det ingen systematisk analys som fokuserar på hur Hanssons använder begreppet folkhemmet kontra Sverigedemokraterna. Det är här som den inomvetenskapliga relevansen för min uppsats kommer in. Den utomvetenskapliga relevansen består i att det är en analys av vad många kan tycka vara ett välkänt retoriskt begrepp som används i den politiska debatten, vilket har en relevans för den politiskt intresserade allmänheten.

I min uppsats kommer jag att analysera Hanssons och Åkessons bruk av begreppet folkhemmet. Jag kommer att undersöka om det finns några likheter respektive skillnader i hur de båda använder begreppet och fyller det med innehåll.

1.2 Syfte och frågeställning

1.2.1 Syfte

Syftet med min uppsats är att systematiskt undersöka och därmed få en ökad insikt i hur samma begrepp kan användas av olika politiska aktörer vid olika tidpunkter. Valt fall är folkhemmet och aktörerna är Per Albin Hansson och Jimmie Åkesson.

1.2.2 Frågeställning

Min frågeställning är:

- Vilka är skillnaderna respektive likheterna mellan Per Albin Hansson respektive Jimmie Åkessons folkhemsbegrepp?

1.2.3 Avgränsning

Avgränsningen blir att uppsatsen endast kommer att behandla Per Albin Hanssons och Jimmie Åkessons retorik i deras tal och texter. Den kommer inte att behandla utfallet av några konkreta beslut eller reformer.

1.3 Tidigare forskning

Jag kommer nedan att ta upp tidigare forskning som berör Per Albin Hansson eller Jimmie Åkessons retorik eller användning av folkhemmet som jag funnit är relevant för min uppsats

Det första verket som har relevans för min uppsats är Fredrika Lagergrens avhandling "På andra sidan välfärdsstaten", 1999. Avhandlingens behandlar hur idéerna om folkhemmet utvecklades från sekelskiftet 1900 fram tills att dessa idéer kom att lägga en grund till det demokratiska Sveriges politiska institutioner. (Lagergren 1999, baksidestext).

Relevant för min uppsats är att Lagergren menar att Hanssons växling mellan att använda begreppen medborgarhem och folkhem visar på att Hansson är kluven mellan det liberala medborgarhemmet och det kollektivistiska folkhemmet. Denna splittring menar Lagergren är tydlig i det s k folkhemstalet, men hon menar att folkhemsbegreppet över tid tar över och blir en del av Hansson ideologi. (Ibid, s. 58).

Lagergrens analys av Per Albin Hanssons ideologiska ställningstagande i folkhemstalet delas dock inte av alla. PerOla Öberg skriver i en recension av Lagergrens avhandling i Statsvetenskaplig tidskrift att Hanssons användning av folkhemmet respektive medborgarhemmet skall förstås i den kontext som det hålls i. Hansson var vid tillfället i opposition, och eftersom talet hölls delvis för att kritisera regeringens förslag till skattesänkningar, så menar Öberg att det redan här finns en tydlig ekonomisk dimension i Hansson folkhem. Denna dimension menar Öberg saknas i tidigare aktörers användning av begreppet. Dessa hypoteser är av intresse för min uppsats då jag menar att dem kan testas på mitt material. Delar av Lagergrens teori kommer att användas senare i kap 1.4.5 vid framtagandet av analysverktygen. (Öberg 2000, s. 174-175).

Simon Ojas ”Sverigedemokraternas budskap 2005-2010”, 2015, syftar bland annat till att undersöka Sverigedemokraternas kommunikation till väljarna. Avhandlingen behandlar inte folkhemmet specifikt, men Oja gör en reflektion som jag finner intressant att beakta i min uppsats. Reflektionen är att Sverigedemokraterna är ett ensvarsparti snarare än ett enfrågeparti. Skillnaden är att ett enfrågeparti definieras som ett parti som endast har en prioriterad fråga på sin dagordning. Medan ett ensvarsparti har flera frågor på sin dagordning, men att svaren alltid leder in på en och samma teori och huvudfråga. Oja hävdar att i Sverigedemokraternas fall så är det invandringen som är svaret på alla frågor och deras huvudfråga. Det finns två intressanta fall, antingen är invandringen orsaken till ett problem eller så är lösningen på ett problem att minska invandringen. Invandringen ses som ett problem i att den å ena sidan orsakar segregation och brottslighet. Å andra sidan skulle minskad invandring leda till frigörandet av resurser företrädesvis ekonomiska, som kan lösa andra typer av problem, exempelvis ökade löner inom sjukvården eller ökade försvarsanslag. (Oja 2015, s. 263-265).

Julia Håkansson beskriver i sin magisteruppsats ”Moder Svea fjättrad”, 2016, att Sverigedemokraterna i sitt historiebruk driver en idé om att svensk historia har präglats av en lång kontinuitet av samarbete som går tillbaka till vikingatiden. (Håkansson 2016, s. 35-37). Själva idén att Sverige skall ha haft denna historiska utveckling har sina rötter i 1550-talet. I detta narrativ blir folkhemmet kulmen på en politik som inriktar sig på solidaritet och nationell gemenskap. Detta projekt har sedan en längre tid krackelerat till följd av mångkultur och invandring, det är detta fenomen som hotar att ytterligare försvaga folkhemstanken. (Ibid, s. 47-50).

I min kandidatuppsats i historia ”Med folkhemmet som käpp och svärd”, 2020, undersökte jag Socialdemokraternas och Sverigedemokraternas historiebruk av folkhemmet. Skillnaden mellan den tidigare uppsatsen och denna uppsats är att den förra handlade om historiebruk och därför hade ett bredare perspektiv. Jag har visserligen med delar av samma material när det kommer till Jimmie Åkesson, men materialet avseende Per Albin Hansson är helt nytt och operationaliseringen av folkhemmet görs på ett helt annat sätt. I den tidigare uppsatsen kom jag fram till slutsatsen att den stora skillnaden mellan Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna låg i deras syn på vad det är som möjliggör folkhemmet. Sverigedemokraternas ståndpunkt är att det är nationell gemenskap som möjliggör folkhemmet. Socialdemokraternas ståndpunkt är att det är sociala reformer som

möjliggör folkhemmet. Jag förväntar mig att den här slutsatsen är relevant och intressant för min uppsats. (Sivhed 2020, s. 40-42).

1.4 Teori

1.4.1 Begreppsanalys

Inom begreppsanalysen är definitionen av begrepp det mest centrala. Det finns stora meningsskiljaktigheter om vad det exakt innebär. I denna uppsats kommer jag att utgå från Reinhart Kosellecks definition ”begrepp är ord som alltid är potentiellt mångtydiga. Det är alltså ord, men ändå något mer för att de inbegriper flera lager av betydelse.” Den här definitionen stämmer väl in på de begrepp som jag undersöker i denna uppsats. Folkhemmet kan ses som ett till synes tydligt begrepp rent lingvistiskt, men det har många potentiella betydelser. (Kurunmäki & Marjanen 2018, s. 182-183).

Koselleck menar att det i alla begrepp finns olika temporala nivåer. Dessa nivåer uppkommer till följd av att språket är historiskt. Detta betyder att de begrepp som används har delvis sina rötter i äldre språkbruk, samtidigt som de är beroende av nutidens stämningar. Dessa får i sin tur betydelse för framtida temporala begreppsnivåer. Koselleck lägger också stor vikt vid att en begreppsanalys bör innehålla både synkrona och diakrona studier. Med synkrona studier menar Koselleck ett begrepps förhållande till andra samtida begrepp. Den diakrona analysen består i att analysera ett begrepp vid olika tidpunkter. I min uppsats kommer jag att i huvudsak använda den diakrona analysen. (Ibid, s 183-186).

Koselleck pekar vidare på tendenser inom den politiska begreppsutvecklingen., där begrepp utvecklas, blir mer abstrakta och så småningom blir till politiska slagord, så kallade polemiska begrepp. Denna iakttagelse är av intresse i min uppsats. (Ibid, s. 184).

1.4.2 Kritiska aspekter på begreppsanalys

Den mest påtagliga kritiken av begreppsanalys som metodologiskt tillvägagångssätt är att det finns svårigheter att särskilja ord från begrepp. Ord tenderar att vara specifika medan ett begrepp är vagt och måste fyllas med innehåll av dess användare. Begrepp tenderar också att skifta i karaktär över tid. Vissa forskare inom det begreppshistoriska fältet menar att det därför är svårt att fastställa om det är samma begrepp som avses över tiden. I mitt fall är namnet på begreppet detsamma och en användare av begreppet vill knyta an till begreppets tidigare användning, därför ser jag inte detta som ett problem. (Ibid, s. 207-208).

Begreppsanvändning formas också utifrån de specifika omständigheterna användaren befinner sig i. Dessa omständigheter kan brytas ner i tre kategorier. Dessa kategorier är samhällets generella utveckling, politiska händelser och språkets utveckling. Eftersom dessa omständigheter alltid kommer att finnas i ett förändringstillstånd så är alltid en begreppsanalys som en ögonblicksbild, och därmed kommer forskaren naturligt att missa vitala delar i kontexten. I min uppsats kommer jag att lösa den här problematiken genom att tillämpa ett positivistiskt tillvägagångssätt, dvs analysen kommer att fokusera på ståndpunkter som det finns tydligt stöd för i materialet. Med tydligt stöd menas här frekvent användande av ett begrepp i en viss kontext. (Ibid, s. 208-209).

Det tredje problemet med begreppsanvändning är svårigheten att jämföra olika språk med varandra. Detta är inte relevant för den här uppsatsen eftersom båda aktörerna använder sig av samma språk, svenska. (Ibid, s. 209-210).

1.4.3 Idéanalys

I den här uppsatsen kommer termen idéer att förstås som ett övergripande tankesystem hos undersökningsobjekten. Dessa system kan generellt indelas i tre kategorier:

- Verklighetsomdömen
- Värdeomdömen
- Handlingsföreskrifter

Applicerat på denna uppsats så kommer verklighetsomdömen att likställas med beskrivningar av hur objektet tror att samhällsfenomen eller institutioner fungerar. Ett objekt kan tro att arbetarklassens situation orsakas av det förtryckande kapitalistiska samhällssystemet eller att arbetarklassens utsatta läge beror på att folket splittras till följd av kulturell heterogenitet. (Bergström & Svärd 2018, s. 133-134).

Värdeomdömen skall förstås som vilka normativa åsikter objektet har om hur samhället borde vara. Exempel på värdeomdömen kan vara att objektet föredrar ett samhälle med full ekonomisk jämlikhet eller ett samhälle där människors gemensamma kultur får löpa fritt. (Ibid, s. 133-134).

Handlingsföreskrifter innebär att det finns ett speciellt set av regelverk eller rekommendationer som vägleder för vad som är lämplig handling i en specifik situation. Exempel på detta kan vara att objektet tycker att skatten bör höjas för höginkomsttagare eller att människor som invandrat till landet på sikt skall återvända hem till sina respektive ursprungsländer. (Ibid, s. 133-134).

Min undersökning är således en beskrivande idéanalys, vilket betyder att min målsättning i detta arbete går ut på att beskriva likheter och skillnader i hur en specifik politisk idé eller hur ett begrepp användes från en tid till en annan av olika politiska aktörer. (Ibid, s. 140-141).

1.4.4 Kritiska aspekter på idéanalys

Varje beskrivning av ett idéinnehåll i en idéanalys blir helt naturligt en tolkning av materialet. Detta betyder då att undersökningen aldrig kan bli helt neutral. Ett sätt att komma till rätta med att tolkningen tar överhand och leder in på villospår är att arbetet bedrivs systematiskt och att vara tydlig och noggrann med att redovisa exakt hur arbetet systematiskt har bedrivits. Jag kommer också här att tillämpa ett positivistiskt synsätt, dvs det måste finna ett tydligt konkret stöd i materialet för mina slutsatser. (Ibid, s. 140-141).

1.4.5 Val av analysverktyg

Den genomgående tanken med när det kommer till val av analysverktyg är att åstadkomma en balans mellan att ha för få verktyg och att ha för många verktyg. Vid för få verktyg kan viktiga aspekter i materialet förbises. Och tvärtom vid för många verktyg kan detta resultera i att olika verktyg interfererar. Detta skulle då kunna ge ett svårtolkat resultat av analysen.

Enligt Fredrika Lagergren är begreppet folkhem uppbyggt av två politiskt värdeladdade begrepp, nämligen folket och hemmet. Lagergren menar att folket i folkhemmet bör förstås i en romantisk kontext, där termen skall ses som en utökad familj, dvs att folket kan likställas med familjen och familjen ses som en av de mest intima inkluderande sammanslutningarna. Med den här förståelsen av vad som menas med folket så blir den logiska konsekvensen att folket innebär vem som ingår i folkhemmet. På samma sätt menar Lagergren att hemmet i folkhemmet syftar inte bara på en plats, utan hemmet innebär ett romantiskt uttryck för en trygg och ordnad gemenskap. Jag ser här ett stöd i att kunna dela upp folkhemmet i hemmet och folket. (Lagergren 1999, s.14-15).

De tre analysverktygen som jag har valt är:

- Vad består hemmet av?
- Vad menar aktörerna med folket?
- Vad hotas hemmet av?

Det första analysverktyget, ”Vad består hemmet av?”, valdes i syfte att få klarhet i vad det är för vision aktörerna har med folkhemmet. Detta verktyg är främst kopplat till den idéanalytiska dimensionen värdeomdömen eftersom verktyget beskriver vad aktörerna vill åstadkomma med folkhemmet.

Det andra analysverktyget, ”Vad menar aktörerna med folket?”, har för avsikt att analysera vilka grupper i samhället som aktörerna menar ingår i folkhemmet. Detta verktyg är kopplat till två idéanalytiska dimensioner. Dessa är verklighetsomdömen och värdeomdömen. Detta verktyg relaterar till både nuläget och till en framtida vision.

Det tredje analysverktyget, ”Vad hotas hemmet av?”, finns med för att registrera det som de två andra analysverktygen inte direkt lyckats absorbera. Detta verktyg

har tydligast koppling till den idéanalytiska dimensionen verklighetsomdömen, men den innehåller också starka drag av dimensionen handlingsföreskrifter. Detta eftersom aktörerna tvingas redogöra för någon typ av orsakssamband där en samhällsföreteelse har en tydlig inverkan på en annan, vilket då logiskt ger behovet av att någon typ av konkret åtgärdsplan behöver påvisas.

De olika dimensionerna och analysverktygen är således inte enkelt kopplade sinsemellan som ett till ett förhållande utan de får snarare ses som ett många till många förhållande.

1.5 Vald metod

Jag kommer således i den här uppsatsen att tillämpa en komparativ idéanalys som utgår från en begreppsanalys på begreppet folkhemmet. Detta tillvägagångssätt kommer utav att begreppet folkhemmet är väldigt specifikt. Folkhemmet har en språklig förekomst som gör det relevant att genomföra första delen av analysen utifrån begreppsanalytiska aspekter. Begreppets innebörd är så pass vid och bred så att en analys kommer obönhörligen att leda in på det idéanalytiska fältet.

Materialet skärskådas efter specifika benämningar av begreppet folkhemmet alternativt folk respektive hem. Därefter kommer de textstycken som begreppen nämns i att analyseras i sin helhet. Detta tillvägagångssätt betyder då att begreppen måste förekomma för att texten ifråga skall väljas ut och bli föremål för vidare analyser. Materialet angrips utifrån ett antal gemensamma frågeställningar. Dessa frågeställningar är:

- Vad består hemmet av?
- Vad menar aktörerna med folket?
- Vad hotas hemmet av?

Resultaten från de olika aktörerna jämföres och utifrån den jämförelsen så dras slutsatser avseende skillnader och likheter både vad gäller utifrån analysverktygen och de idéanalytiska dimensionerna.

1.6 Material

Valet att fokusera på just Hanssons folkhemsbegrepp som startpunkt ter sig tämligen naturligt eftersom det är hans begreppsanvändning som hela folkhemsdebatten utgår från och bygger på. Materialet som jag kommer att undersöka är hämtat både från Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkessons böcker och från Per Albin Hanssons tal och texter.

Det material som jag kommer att använda avseende Sverigedemokraterna är specifikt Åkessons två böcker ”Satis Polito” 2013 och ”Det moderna folkhemmet. En Sverigevänlig version” 2018.

När det kommer till material från Hansson kommer jag att analysera alla kammарprotokoll från Sveriges riksdag som Hansson medverkar i. Detta gäller protokoll från tiden 1928 till och med 1946. Detta intervall har jag valt därför att 1928 höll Hansson det så kallade folkhemstalet i Sveriges riksdag och 1946 avlider Hansson. Jag kommer vidare att analysera de tal av Hansson som finns med i hans bok ”Demokrati”, samt Hanssons skrifter ”Inför partikongressen 1928” och ”Socialdemokraterna inför valet”.

Detta utvalda material är inte heltäckande för någon av aktörerna, men det förväntas kunna ge en allmän fingervisning om hur aktörerna använder begreppen. Materialet har den fördelen att de är båda utgivna av respektive aktör.

Det faktum att båda två har gett ut dessa samlingar med tal och skrifter talar starkt för att båda verkligen vill att den här informationen skall spridas vidare till väljarna. Detta gör det rimligt att anta att de ståndpunkter som återfinns verkligen speglar vad de båda aktörerna verkligen vill och tycker.

2 Analys

2.1 Allmänt

Analys av tal och texter av Per Albin Hanssons och Jimmie Åkessons böcker och texter görs grupperat utifrån de olika verktygen, som tidigare beskrivits. För att förhindra upprepning kommer jag endast att ta med information som tillför något nytt. Detta betyder att jag inte kommer att upprepa information som redan nämnts i tidigare delar av analysen, exempelvis kommer jag inte att skriva att Hansson eller Åkesson använder medborgare som begrepp i princip i varje tal eller text.

2.2 Per Albin Hansson analys av utvalt material

Det material som jag specifikt har undersökt är samtliga riksdagsprotokoll mellan 1928-1946. Där har jag sökt efter 'Per Albin Hansson'. I de protokoll där Per Albin Hansson förekommer har jag sedan sökt vidare efter begreppen 'folkhemmet' och därefter analyserat själva texten. Jag har därefter kommit fram till att det enda protokoll som är relevant för denna uppsats är det så kallade folkhemstalet, Riksdagens Protokoll 1928 Nr 3. Detta tal hölls i remissdebatten i riksdagens andra kammare den 18:e januari 1928. (Riksdagens protokoll 1928 Nr 3, s. 11, 1928).

Hanssons skrift "Inför valet" tillförde intet nytt, därför är den inte vidare analyserad nedan.

Övriga tal eller texter som jag har funnit av intresse att ta med i denna uppsats listas nedan. Det är tal och texter av Hansson som han har hållit utanför riksdagen under perioden 1926-1935.

- Sverge åt Svenskarna. Detta tal återgavs i en valskrift som utkom 1926. (Hansson 1935, s. 18).
- Inför partikongressen 1928. Detta hälsningstal och parentation hölls inför partikongressen 1928. (Hansson 1928, s. 3).
- Folk och klass. Detta tal återges från Tiden 1929. (Hansson 1935, s. 47).
- En stark folklig politik. Detta tal hölls i Stockholm den 1:a Maj 1930. (Ibid, s. 77).

- Demokrati eller diktatur. Detta tal hölls som ett filmtal publicerad 1933. (Ibid, s. 131).
- Tal till Sveriges flagga. Detta tal hölls på Svenska Flaggans dag 1934. (Ibid, s. 139).
- Valtal i radio. Detta tal hölls i radiodebatten i september inför valet 1934. (Ibid, s. 147).
- Tal till studenterna. Detta tal hölls i Oktober 1934 vid Tegnerfesten i Lund. (Ibid, s. 153).
- Vår väg till seger. Detta tal hölls i November 1934 i Stockholm. (Ibid, s. 166).
- Arbetarskandinavismen. Detta tal hölls i December 1934 i Köpenhamn. (Ibid, s. 177).
- Regeringens politik. Detta tal hölls i andra kammaren under remissdebatten 1934. (Ibid, s. 200).
- Svensk folklpolitik. Detta var en uppsats i första Maj 1935. (Ibid, s. 253).
- I genombrottsid. Detta tal hölls i Stockholm den 1a Maj 1934. (Ibid, s. 260).
- På bondens dag. Detta tal hölls på Skansen i Juli 1935. (Ibid, s. 267).
- På demokratins dag. Detta tal hölls i Malmö i Augusti 1935. (Ibid, s. 274).

2.2.1 Vad består hemmet av?

Sverige åt svenskarna

Talet inleds med att Per Albin Hansson beskriver att arbetarklassen och att svenska folket i allmänhet är på väg att ta över kontrollen över landet från den överhöghet som tidigare styrt, och som enligt Hansson fortfarande styr Sverige. För att Sverige skall kunna bli det goda hemmet måste det helt erövrats av den stora massan, dvs klasskillnaderna måste uttraderas. (Hansson 1935, s. 7-8).

Hansson skriver att det inte bara är folket som skall erövra fosterlandet utan det är också fosterlandet som skall erövra folket. Enligt Hansson finns fosterlandskärleken latent i alla svenskar, men den måste vårdas och hjälpas på traven via ömsesidig solidaritet människor emellan, vilket endast kan ske genom förändringar av systemet och inte via välgörenhet. (Ibid, s. 9-10).

I talet beskriver Hansson vikten av att tillgodose alla medborgares intressen så att Sverige blir till ett gott hem för alla svenskar. För att Sverige skall kunna bli det goda hemmet menar Hansson att följande reformer måste genomföras. En förbättring av olycksfalls- och sjukförsäkring. Införande av moderskapsförsäkring. Samt en förbättring av folkpensionen. (Ibid, s. 7-10).

Folkhemmet medborgarhemmet

Talet inleds med att Per Albin Hansson hävdar att samhället, dvs staten och kommunen är centrala delar i det gemensamma hemmet, dvs de stora gemensamma samhällsorganen är grunden i folkhemmet. Hansson beskriver sitt folkhem som ett jämlikt samhälle där det inte finns några kelgrisar eller privilegierade och tillbakasatta. (Riksdagens protokoll 1928 Nr 3, s. 11, 1928).

Hansson menar att borgerligheten ger en missvisande bild av arbetarrörelsen. Dom beskriver den enligt Hansson som konfliktorienterad bara för sakens skull. Hansson menar istället att arbetarna egentligen vill ha en fredlig utveckling i samhället och att arbetet är den viktigaste motorn i den här processen och arbetet frodas bäst i en fredlig miljö. En konkretisering av Hanssons jämlikhetstanke kan ses i hans hållning till konflikter på arbetsmarknaden, där han menar att dessa bäst löses av arbetsmarknadens parter. (Ibid, s. 13).

I Hanssons folkhemstanke inryms också idéer om industriell demokrati. För Hansson innebär industriell demokrati att förutom fred på arbetsmarknaden att organisering av produktionen också att företag måste förändras så att styrningen som Hansson uttrycker det, förändras "från envälde till demokratiskt styrelsesätt". (Ibid, s. 13-14).

Detta betyder dock inte att alla skall få en exakt lika stor del av produktionskakan utan det handlar specifikt om att få ett inflytande över produktionsresurserna. (Ibid, s. 17-18).

I det folkhem som Hansson beskriver så ska det också finnas system som skapar trygghet. Detta i form av ett socialt skyddsnät som innefattar sjuk-, ålderdoms- och moderskapsförsäkring. (Ibid, s. 16).

Inför partikongressen 1928

I det här talet ställer Per Albin Hansson det goda folkhemmet som motsats till klassamhället, detta vill Hansson åstadkomma med social- och ekonomisk demokrati. (Hansson 1928, s. 9-22).

En stark folklig politik

I talet argumenterar Per Albin Hansson för införande av en effektiv arbetslöshetsförsäkring som en viktig del i etableringen av folkhemmet. (Hansson 1935, s. 73).

Demokrati eller diktatur

Hemmet består av demokrati, dvs ett styrelseskick där alla myndiga medborgare samlas på en jämlik grund för att fatta beslut om allmänna angelägenheter. Demokratin innebär också samförstånd och medmänsklighet mellan alla grupper och klasser i samhället. En annan effekt av demokratin är att alla har rätt till skydd och omvårdnad i olika avseenden. (Ibid, s. 126-131).

För att demokratin skall kunna fungera menar Per Albin Hansson att ordning måste råda i samhället. Detta innebär att det måste finnas en stark stat som upprätthåller ordning, och som ser till att resolut straffa de som bryter mot de gemensamt stiftade lagarna. Det måste alltid vara tydligt att statens maktutövning

kommer av att all makt utgår från folket, och därmed har staten folkets legitimitet att styra landet. (Ibid, s. 126-131).

I samhörigheten har alla lika rättigheter och lika stora skyldigheter till att bidra till att Sverige blir ett bättre land att leva i. Detta sker genom att värna demokratin med ett fortsatt aktivt deltagande av folket. (Ibid, s. 126-131).

Tal till Sveriges flagga

I det här talet menar Per Albin Hansson att det goda hemmet är ett tryggt hem utan fördomar eller privilegier där samförståndsanda råder mellan människor emellan. Fosterlandskärlek beskrivs i det här talet som en avgörande faktor till att skapa en god folkmoral, samhällsanda och kultur. I den här visionen av det goda hemmet så förväntas att alla svenskar gör sin plikt. Samhället å sin sida skall sörja för att alla svenskar får sin rätt. (Ibid, s. 137-139).

Valtal i radio

I det här talet förekommer inte ordet folkhem, däremot ordet folk. Per Albin Hansson beskriver dessutom flera reformer som han anser som nödvändiga för att garantera folkets försörjning. Hansson vill stå fast vid den arbetsmarknadspolitik med statliga stödarbeten som hans regering har bedrivit sedan den kom till makten 1932. Hanssons övergripande politiska mål är att landet skall få så många som möjligt i arbete genom den förda folkförsörjningspolitiken. Hansson menar att statens roll är nödvändig. Hansson vill dessutom konkret genomföra en förbättring av folkpensioneringen. (Ibid, s. 140-147).

Tal till studenterna

I det här talet förekommer inte ordet hemmet, men däremot ordet folket. Per Albin Hanssons vision för det svenska samhället är ett samhälle där det råder full gemenskap och alla har samma rättigheter, möjligheter och förpliktelser. Hansson menar att demokrati och folkgemenskap inte står i motsats till varandra utan demokrati är nödvändig för att folkgemenskapen skall kunna existera. I det här talet uttrycker också Hansson ett stöd för vetenskapligt behov och tillvägagångssätt av att ständigt utmana sig själv och pröva om ens föreställningar är förenliga med verkligheten. Hansson menar att om riktig samhörighet skall kunna uppstå så måste människor se bortom sin egen horisont. Hansson vill bygga upp ett samhälle där alla kan utvecklas utifrån sina förutsättningar. Alla skall också få ta del av "den andliga och materiella kulturens håvor". Hansson ser det som av yttersta vikt för nationen att en del studenter väljer att gå in i statlig tjänst och där inneha framskjutna positioner i syfte att tjäna folket på bästa sätt. (Ibid, s. 148-153).

Vår väg till seger

Per Albin Hansson menar att det återstår mycket innan Sverige har nått en punkt då det kan kallas för ett demokratiskt folkhem, men menar också att hans socialdemokratiska parti har kommit en bra bit på väg under de senaste 50 åren. Han lyfter särskilt fram segern i kampen för förbättringarna av arbetsvillkoren, skolorna och äldreomsorgen. Även fackföreningsrörelsens utbredning och den ökade förekomsten av kooperationen som ger arbetarna skydd mot för höga priser

på konsumentvaror, ser Hansson som viktiga framgångar. För att utvecklingen mot folkhemmet skall fortsätta menar Hansson att staten måste ta ett större ansvar och ta kontroll över befintliga produktionsmedel. (Ibid, s. 154-166).

Arbetarskandinavismen

I det här talet förekommer inte ordet hemmet, men däremot ordet folket. Per Albin Hansson för här fram sin åsikt att om en demokrati skall vara fulländad så måste den finnas på alla nivåer, dvs inom, folken och mellan folken. Demokrati skall finnas inom alla områden såsom social, politisk, ekonomisk, nationell och på en internationell nivå. (Ibid, s. 177).

Regeringens politik

I det här talet beskriver Per Albin Hansson sitt stora politiska mål som att skapa ett samhälle som ger folk en framtidstro. Vid detta tillfälle har Sverige enligt Hansson ett befolkningsproblem som bottnar i låg nativitet. Med en stabil inkomst för medborgarna skapas det goda ekonomiska förutsättningar för att bilda familj. Detta ger då förutom en god försörjning också en god framtid för deras barn. Hansson beskriver också här regeringens politik som välfärdspolitik. (Ibid, s. 178-200).

Svensk folklpolitik

Per Albin Hansson menar att en politik som riktar sig till folket inte kan lämna kvar några privilegier för någon grupp eller samhällsskikt och den kan inte motsätta sig krav på kollektiv kontroll av samhällets resurser. Hansson lägger i det här talet stor vikt vid tanken att bibehålla den då rådande ordningen med ett brett samarbete mellan olika partier och klasser. (Ibid, s. 250-253).

I en genombrottstid

Per Albin Hansson menar i det här talet att det är nödvändigt att införa ekonomisk demokrati, dvs det allmänna har en viss kontroll över produktionsmedlen. Folkhemmet innebär ett samhälle med solidaritet mellan folkgrupper, t ex bönder och arbetare. Det är också ett samhälle utan egoism och privilegier för vissa grupper. Hansson kopplar också samman folkhemmet med försvaret. Hansson konkretiserar sin tanke och menar att sociala reformer är nödvändiga för att fostra den samförståndsanda som är nödvändig för ett effektivt och nationellt försvar. En annan fråga som anses viktig är folkpensioneringsfrågan. Den kan ge äldre ett drägligt liv och de unga kan komma in i arbete. Då minskas också arbetslösheten. (Ibid, s. 254-260).

På bondens dag

I det här talet använder Per Albin Hansson inte folkhemmet utan han talar om behovet av att allmänhetens väl måste sättas i första rummet. Detta innebär ett samhälle där människor inte är delade i grupper och klasser. Ett samhälle där den starke inte utnyttjar sin styrka gentemot den svage. Hansson förtydligar att intressegemenskapen är grundläggande och skall ”stå som ledstjärna för Sverges folk!”. Hansson citerar för att exemplifiera medborgaranda med ett bibelcitat. ”

Allt det I viljen människorna skola göra eder, det gören I ock dem!". (Ibid, s. 261-267).

På demokratins dag

I det här talet talar Per Albin Hansson om visionen av ett demokratiskt samhälle som skyddar folkets intresse, garanterar och förbättrar dess levnadsvillkor. Demokrati är enligt Hansson något som folket har kämpat för och måste fortsätta att kämpa för. Arbetarklassens senaste stora demokrativinst var när allmän rösträtt infördes, som enligt Hansson sågs som en i det närmaste omöjlighet när Socialdemokraterna började att organisera sig i slutet på 1800-talet. Allmän rösträtt infördes 1921. (Ibid, s. 268-274).

2.2.2 Vad menar aktörerna med folket?

Sverige åt svenskarna

I talet använder Per Albin Hansson genomgående ordet svenskar för att beskriva vilka som omfattas av hemmet. (Hansson 1935, s. 7-18).

Folkhemmet medborgarhemmet

Per Albin Hansson menar att detta är alla medborgare i Sverige. Hansson använder begreppet medborgarhemmet. (Riksdagens protokoll 1928 Nr 3, s. 11, 1928).

Tanken om medborgaren hamnar ytterligare i fokus då Hansson hävdar att hans socialpolitik skulle leda till en förbättring av medborgarandan. "Den känsla av trygghet till existensen, som förvisningen om bistånd vid arbetslöshet, sjukdom och annan olycka samt på ålderdomen skänker, gör den enskilde mer medveten om sitt medborgarskap. Den alstrar också den samhörighet med det allmänna, den hemkänsla, som är kännetecknande för en god demokrati." (Ibid, s. 16).

I slutet av talet använder Hansson åter igen begreppet medborgarhemmet, men fyller nu i att det handlar om alla "som där bygga och bo, med allas samverkan för gemensamt bästa". (Ibid, s. 19).

Inför partikongressen 1928

Per Albin Hansson skriver att för att Socialdemokraterna skall kunna bli ett stort folkparti måste partiet kunna välkomna människor från flera olika samhällsklasser. Detta för att sedan gemensamt kunna fatta rätta beslut för hela folket. (Hansson 1928, s. 9-22).

Folk och klass

Som ett inlägg i debatten att Socialdemokraterna skulle ses som ett folkparti eller ett klassparti argumenterar Per Albin Hansson för att klassperspektivet är en av grundpelarna för partiet. Men Hansson tänker sig att övriga samhällsgrupper med tiden kommer att ansluta sig till partiets strävanden och därför kommer partiet att breddas från ett strikt klassparti till ett folkparti. Vidare menar Hansson att denna tanke inte är något nytt inom socialdemokratien och hänvisar till att arbetarrörelsen

ofta har använt begreppet folk för att namnge sina organ, tidningar och parker. Ex Folkbladet, Folkets hus och Folkets park. (Hansson 1935, s. 34-36).

Ett långt stycke av talet ägnas åt att beskriva förträffligheten med kooperativa rörelsen som en folkets rörelse och den ställs i stark kontrast till den kapitalistiska produktionsordningen som enligt Hansson leder till klassamhället, vilket nerbrytande är socialdemokratins huvudsakliga mål. (Ibid, s. 41-43).

Demokrati eller diktatur

I talet är Per Albin Hansson väldigt tydlig med att sätta likhetstecken mellan medborgarskap och folket. ”Och folket, det är ni, medborgare, som alla och envar ha sitt ansvar för tryggheten av den demokratiska ordningen.” (Ibid, s. 131).

Vår väg till seger

I det här talet är vad som menas med folket ganska löst definierat. Per Albin Hansson fokuserar mest på klass när han försöker beskriva vem som reformerna är avsedda för. Han har även ett internationellt perspektiv då han menar att de svenska Socialdemokraterna står enade med socialdemokrater i andra länder. (Ibid, s. 154-166).

Arbetarskandinavismen

Med folket menar Per Albin Hansson i detta tal alla olika typer av folk, såsom folk från olika länder och folk mellan ett antal länder, specifikt i detta tal de skandinaviska folken. Hansson erkänner att de olika nationerna har olika särintressen i specifika frågor, men en sann socialist skall kunna se över denna hemmablindhet och kunna ta hänsyn och diskutera vad som är bäst utifrån alla parterers perspektiv. (Ibid, s. 167-177).

Regeringens politik

I det här talet använder Per Albin Hansson ett flertal begrepp till ordet folk. Han använder dels medborgare, men han talar också om folket som en folkstam och som ett släkte. Han använder också begreppet det svenska folket. (Ibid, s. 178-200).

Svensk folklpolitik

Per Albin Hanssons beskrivning av folket är i det här talet vagt formulerat. Han menar att hans politik syftar till att säkra folkförsörjningen och talar om behovet om att trygga folkstammen. (Ibid, s. 253).

I en genombrottstid

I det här talet används begreppet medborgare i relation till folket. Per Albin Hansson talar också om vikten av internationell förbrödring mellan folk, samt om ”människors lika rätt och gemensamt väl som det högsta goda”. (Ibid, s. 254-260).

På bondens dag

Per Albin Hansson använder här termen Sveriges folk. Hansson lägger också en särskild tonvikt vid arbetare och bönder som han menar utgör grunden för folket. (Ibid, s. 261-267).

På demokratins dag

Per Albin Hansson talar om folket som alla invånare i landet. (Ibid, s. 268-274).

2.2.3 Vad hotar hemmet?

Sverige åt svenskarna

Per Albin Hansson menar att den politiska demokratin ännu inte har fått sin motsvarighet på det sociala planet. (Hansson 1935, s. 9-10).

Talet avslutas med att Hansson beskriver slöheten och likgiltigheten i arbetarklassen inför de allmänna valen som ett av de största hoten mot att Sverige skall bli det goda hemmet för alla svenskar. (Ibid, s. 18).

Folkhemmet medborgarhemmet

Per Albin Hansson menar att människor i allmänhet, är snabba att skydda sina egna intressen, men att de tvekar när det handlar om andras intressen. Att realisera folkhemmet skall enligt Hansson innebära att alla orättvisor och då främst att klasskillnader måste utraderas. Till följd av att människor följer sitt egenintresse och inte är solidariska gentemot sina medmänniskor så tillåts stora klasskillnader att existera. Detta exemplifieras med att Hansson hävdar att de sociala och ekonomiska skillnaderna är stora. Ett konkret exempel som Hansson ger är att 5% av befolkningen är beroende av fattigvårdsunderstöd under 1924. (Riksdagens protokoll 1928 Nr 3, s. 12, 1928).

Hansson fortsätter sitt anförande med att kritisera regeringens förslag till kommunalskattereform som Hansson menar skulle öka de ekonomiska klyftorna då de välbeställda gynnas allra mest. (Ibid, s. 12).

En annan viktig punkt som Hansson kritiserar regeringen på är arbetsmarknadspolitik. I detta anförande framkommer det att Hansson ser arbetarnas möjlighet till att organisera sig som den viktigaste förutsättningen för arbetarrörelsens och därmed också folkhemmets framgång. (Ibid, s. 12). Just därför ser Hansson kritiskt på regeringens förslag till arbetsmarknadslagstiftning som endast har stöd från företrädare för arbetsgivarna. (Ibid, s. 13). Tillika kritiserar Hansson också att arbetsgivarna enligt honom har ökat andelen konflikter på den svenska arbetsmarknaden genom att allt oftare använda lockoutverktyget. (Ibid, s. 14).

Konkret kritiserar Hansson också frånvaron av en arbetslöshetsförsäkring i regeringens politik. Hansson återknyter till sin gamla slutsats om att människors tendens till att sätta sitt egenintresse främst är skadligt. Han menar att det hade varit möjligt för regeringen att presentera ett förslag till arbetslöshetsförsäkring om detta hade varit en prioriterad fråga. (Ibid, s. 12).

Inför partikongressen 1928

Det som hotar folkhemmets förverkligande är att borgerligheten har enats och mobiliserar nu mot Socialdemokraternas planer på det som Hansson ser som demokratins fulländning. (Hansson 1928, s. 9-22).

En stark folklig politik

Hemmet hotas av splittringen inom arbetarrörelsen mellan socialdemokrater och kommunister som förhindrar att arbetarrörelsen får majoritet i riksdagen. Utöver denna splittring hotas också folkhemmet av de borgerliga partierna som enligt Hansson medvetet försöker bygga murar och göda misstron mellan arbetarrörelsen och de som Hansson beskriver som jordbrukarrörelsens fattigfolk. (Hansson 1935, s. 68-69).

Tullpolitiken beskrivs som ett hot mot arbetarnas och andra lägre stående samhällsgruppers intressen eftersom de tenderar att öka priset på viktiga basvaror och baslivsmedel (Ibid, s. 72).

Demokrati eller diktatur

I detta tal driver Per Albin Hansson tesen att demokratin är nödvändig för att det goda samhället skall kunna skapas. Hansson menar att diktaturer regelmässigt påvisar de kvaliteter som Hansson anser är skadliga för samhället, dvs girighet och översitteri. Enligt Hansson leder diktaturer till ett förtryck av de svaga i samhället. (Ibid, s. 126-131).

Vår väg till seger

Per Albin Hansson menar att det som hotar hemmet är att socialdemokratiens reformer är komplicerade och tar lång tid att genomföra. (Ibid, s. 154-166).

Regeringens politik

Det stora hotet mot Per Albin Hanssons projekt för att få full sysselsättning är vid det här tillfället den tillbakarullning av de åtgärder som Hanssons regering har infört. Den borgerliga oppositionen föreslår att anslagen för arbetslöshetsstöd i form av stödarbeten minskas. Ett annat område där Hansson menar att de borgerliga hotar hans projekt är frågan om arbetsfreden. Det råder olika meningar om vikten av densamma. Hansson ser arbetsfreden som en del till lösning av större samhällsproblem, men högern vill se arbetsfreden som ett isolerat problem, som inte berör resten av samhällsutvecklingen. (Ibid, s. 178-198).

Hansson kritiserar också högern för att vilja öka försvarskostnaderna och samtidigt sänka skatterna, detta genom att ta bort den extra förmögenhetsskatten och den extra inkomstskatten. Man vill också sänka den ordinarie inkomstskatten, men man vill inte införa några nya skatter. Regeringen, med Hansson i spetsen vill istället höja pensionerna. Oavsett vilket beslut som tas så måste skatteintäkterna ökas. (Ibid, s. 198-200).

I en genombrottstid

Hotet kommer från de som Per Albin Hansson beskriver som de kapitalistiska partierna, vars kritik mot monopolutredningarna för bensin- och kaffeimportörer egentligen inte har med omsorg om det svenska näringslivet att göra. Enligt Hansson är dessa partier rädda för vad staten kan åstadkomma i form av nationellt styrd industri. Detta hotar de kapitalistiska partiernas intressen. Deras strategi är enligt Hansson att gro misstro mellan de olika folkgrupperna. Speciellt solidariteten

mellan arbetare och bönder som utgör en grundpelare för det demokratiska folkhemmet. (Ibid, s. 254-260).

På demokratins dag

Det som hotar Per Albin Hanssons vision om hemmet är att den demokratiska samhörigheten försvagas. Han menar att denna måste odlas för att kunna bestå. Folket måste vara aktivt deltagande i demokratiprocessen och kunna förlita sig på varandra och på det aktuella styret. Om detta inte sker menar Hansson att demokratin riskerar att raderas ut och ersättas av en diktatur. Hansson menar att demokratin skall byggas utifrån fostran. Hansson pratar om både hemfostran och skolfostran, samt den individuella fostran som åligger var och en nämligen självfostran. (Ibid, s. 268-274).

2.3 Jimmie Åkesson analys av utvalt material

Det material som jag specifikt har undersökt är från Jimmie Åkessons två böcker "Satis Polito" och "Det moderna folkhemmet". Ifrån "Satis Polito" är det specifikt kapitlet "Förord av Per Albin Hansson" (som är fiktivt och inte skrivet av Per Albin Hansson utan av Jimmie Åkesson) och "Mångkulturism eller folkhem". Från boken "Det moderna folkhemmet" är det speciell kapitlet "Folkhemmet", "I vårt moderna folkhem", "Ett tryggt och sammanhållet Sverige" och "Välfärd" som funnits intressanta för denna uppsats.

2.3.1 Vad består hemmet av?

Förord av Per Albin Hansson

Jimmie Åkesson beskriver här att folkhemmet kännetecknas av samhörighet, samförstånd och gemenskap. Folkhemmet hade inte varit möjligt att genomföra om inte den inneboende kulturella gemenskapen hade funnits. Per Albin Hansson (Åkesson) var stolt över folkhemmet, som innebar att sociala reformer genomfördes och att Sverige blev mer jämlikt. (Åkesson 2013, s. 11-13).

Mångkulturism eller folkhem

Jimmie Åkesson menar att folkhemmets bärande tanke är att det finns en enighet i samhället. Bärande hörnpelare är värden som flit och plikt, entreprenörskap och näringsliv, motverkan av klasskamp och hat, inkluderande och enande för det goda hemmet. (Ibid, s. 137-163).

Folkhemmet

Jimmie Åkesson beskriver sin folkhemsidé som en vision där Sverige ses som gott hem för alla medborgare. Han menar att de viktigaste beståndsdelarna i folkhemmet är socialkonservatism och nationalism. Åkessons socialkonservatism vill kombinera vänster och högerpolitik till en gemensam plattform. Exempel på

detta är att ersätta klasskamp och hat med förbrödring och nationell solidaritet. Att ersätta revolutionära tendenser med ansvarstagande reformer, samt att ersätta tendenser till anarki och samhällsupplösning med trygghet, hög moral och lag och ordning. Åkessons nationalism är icke-rasistisk. Den består också av kultur, språk, identitet och lojalitet. (Åkesson 2018, s. 33-48).

I vårt moderna folkhem

Folkhemmet är enligt Jimmie Åkesson ett samhälle där det råder gemenskap mellan alla medborgare i Sverige. (Ibid, s. 51). Denna gemenskap ska ta sig uttryck i att medborgarna skall kunna lita på att viktiga samhällsfunktioner såsom skola, sjukvård och polis fungerar på ett bra och tillfredställande sätt. En bärande princip är att bidra till samhället efter egen förmåga och erhålla stöd och hjälp efter sitt verkliga behov. (Ibid, s. 52-60).

Välfärd

Med folkhemmet menar Jimmie Åkesson en generell och solidariskt finansierad välfärdsstat. För att denna skall kunna fungera måste det slås vakt om den nationella sammanhållningen. Detta innebär att det måste finansieras en gemensam identitet som folket delar. Kopplingen mellan rättigheter och skyldigheter är väl balanserad. (Ibid, s. 110-113).

Det viktigast politikområdet för Åkesson är hälso- och sjukvården. Han menar att i hans moderna folkhem är vårddyrket ett drömyrke. En reform inom området skulle omfatta bättre arbetsvillkor i form av löner, arbetstid och anställningsgrad. Vad gäller anställningsgrad så föreslås en ökad rätt till heltidsarbete. Åkesson föreslår också ett inrättande av ett nationellt vårdkansli för att samordna landets befintliga vårdkapacitet, enligt dansk modell. Utöver detta vill Åkesson att staten tar ett ännu större ansvar för hälso- och sjukvården, speciellt för specialistsjukvården som han vill förstatliga. (Ibid, s. 113-116).

2.3.2 Vad menar aktörerna med folket?

Förord av Per Albin Hansson

Jimmie Åkesson menar att med folket menas alla svenska medborgare och svenskar. (Åkesson 2013, s. 11).

Mångkulturism eller folkhem

Folkhemmet är det goda hemmet för alla medborgare. Jimmie Åkesson menar också att icke-medborgare inte bör ha tillträde till hela välfärden, dvs folkhemmet. Med icke-medborgare menar Åkesson alla som vistas och bor i Sverige och som inte har medborgarskap. Exempel på detta är personer med uppehållstillstånd och personer som uppehåller sig illegalt i landet. (Ibid, s. 137-163).

I vårt moderna folkhem

Jimmie Åkesson använder genomgående begreppet medborgare när han beskriver vem som ingår i folkhemmet. Åkesson beskriver att det går att bli svensk

medborgare och bo i Sverige även för den som invandrat till Sverige, men de måste följa de svenska värderingarna. Sedan följer en upprepning av vad Åkesson tidigare har tagit upp i talet följt av en upprädnad med vad han ser som svenska värderingar. Dessa värderingar är laglydighet med respekt för djur, natur, kvinnor och barn. Sedan förs ett resonemang om medborgarandan. För Åkesson är medborgarandan det speciella kitt som binder samman folket till en nation. Medborgarandan innebär att folket känner stolthet för sin historia, kultur och tidigare generationers arbete som har byggt upp landet. (Ibid, s. 60-61).

Ett tryggt och sammanhållet Sverige

Medborgarskapet är ett privilegium som man måste göra sig förtjänt av. Att bli svensk medborgare innebär enligt Jimmie Åkesson att man måste respektera de normer och värderingar som finns i det svenska samhället. Exempel på svenska normer och värderingar är jämställdhet mellan könen, respekt för djur och natur, att lära sig svenska språket och att söka en egen försörjning. Detta gäller enkom för personer som invandrar till Sverige. (Ibid, s. 63-71).

2.3.3 Vad hotar hemmet?

Förord av Per Albin Hansson

Jimmie Åkesson menar att folkhemmet upplöstes i och med att mångkultur infördes vilket enligt honom innebar att gemenskap och samhörighet ersattes med friktion, konflikt och splittring. Hotet kommer också från de borgerliga partier som inte vill se ett sammanhållet folkhem med lika villkor för alla medborgare. (Åkesson 2013, s. 12).

Mångkulturism eller folkhem

Det som hotar hemmet är mångkulturen som splittrar samhället. Detta leder till segregation och utanförskap som minskar sammanhållningen. Jimmie Åkesson menar att en viktig komponent i det senaste årens massinvandring till Sverige är att människor från fattigare delar av världen söker sig till Sverige i syfte att få tillgång till välfärden. (Ibid, s. 137-163).

Folkhemmet

Jimmie Åkesson menar att samtliga regeringar under de senaste decennierna har glömt bort det som han anser vara de viktigaste beståndsdelarna i folkhemmet, nämligen nationalism och konservatism. Särskilt riktar Åkesson kritik mot liberaler och socialister som han säger hatar nationalism, eftersom nationalismen enligt Åkesson stör deras analyser om att det skulle vara klasskonflikten eller individualismen som är avgörande för samhällstukturen. (Åkesson 2018, s. 33-48).

I vårt moderna folkhem

I talet läggs stort fokus vid att beskriva kriminaliteten som enligt Jimmie Åkesson är det största hotet mot folkhemmet. (Ibid, s. 52-54). Den beskrivs som en destruktiv kraft som Sverigedemokraterna står upp emot. (Ibid, s. 56-57).

Ett tryggt och sammanhållet Sverige

Det som Jimmie Åkesson ser som det stora hotet mot folkhemmet är en för stor invandring, en kravlös integration och en för dålig brottsbekämpning. Han är kritisk mot att invandringen inte har varit tillräckligt reglerad och att det saknas krav på de som invandrar till Sverige. Utöver detta menar Åkesson också specifikt att muslimska sharialagar inte skall användas i svenska domstolar, samt att barnäktenskap och månggifte inte skall kunna förekomma i vårt land. Han ser också att välfärden i Sverige skall prioriteras före det som han beskriver som bostäder, bidrag och subventionerade låtsasjobb till invandrare från världens alla hörn. (Ibid, s. 63-71).

Välfärd

Jimmie Åkesson menar att mångkulturen står i direkt motsats till folkhemmet. Han argumenterar för att om inte medborgarna känner samhörighet med varandra så kommer de inte vilja bidra till en gemensamt finansierad välfärdsmodell. Han säger också att om samhället inte kan leverera samhällsservice på tillräckligt hög nivå så kommer medborgarna heller inte vilja bidra. Åkesson vill inte se ett individualistiskt samhälle där t ex privata försäkringar krävs för att söka sjukvård. (Ibid, s. 110-116).

2.4 Komparativ begreppsanalys

Resultatet av uppsatsen är att både Per Albin Hansson och Jimmie Åkesson har mycket gemensamt när det kommer till sina folkhemsbegrepp. När det kommer till första analysverktyget. Vad består hemmet av? är resultatet följande.

Hansson tenderar att betona sociala och ekonomiska aspekter i sin retorik som exempelvis hans återkommande krav på social och ekonomisk demokrati. Detta innebär ett avskaffande av kapitalismen och klassamhället. Hansson vill också införa ett antal reformer i form av arbetslöshets-, moderskaps- och sjukförsäkring. Dessutom vill han förbättra folkpensionen. Hansson ser också samarbete som ett idealt tillstånd för politisk verksamhet.

Åkesson fokuserar på termer som historia, gemenskap, kultur och att samhällsapparaten skall fungera på ett bra sätt. Åkesson säger sig också värna en generell och allmänt finansierad välfärdsmodell, men hans grundtes är att en sådan modell förutsätter en nationell och kulturell gemenskap. Han vill också ha balans mellan rättigheter och skyldigheter.

Den andra analysverktyget. Vad manar aktörerna med folket? ger följande resultat. Båda använder sig flitigt av retorik som betonar jämlikhet och likvärdighet mellan medborgarna. Vanligtvis sätter de båda likhetstecken mellan medborgarna och folket. Hansson beskriver aldrig konkret vad han menar med folket. Han beskriver visserligen fosterlandskärleken som en oerhört viktig drivkraft, men den

knyts inte till något specifikt. Hansson argumenterar också för att de sociala reformerna kommer att stärka medborgarandan och motivera folket till att investera tid och kraft i det gemensamma folkhemmet. Här menar Hansson i första hand valdeltagandet.

Till skillnad från Hansson sätter Åkesson upp ett antal inträdeskrav för invandrare för att de skall vara berättigade till medlemskap i folkhemmet. Detta syns tydligt i Åkessons tankar om att medborgarskapet måste förtjänas. Åkesson ser medborgarandan som direkt kopplad till kulturen.

Det tredje analysverktyget. Vad hotar hemmet? ger följande resultat. Hansson och Åkesson ser vissa saker gemensamt när det kommer till hotet mot folkhemmet, men det finns också skillnader. Båda två är bekymrade över det som de ser som den destruktiva kraften i egoism och till människors tendens att agera utifrån egenintresse snarare än att se till allmänintresset. Skillnaden ligger i att Hansson ser bristen i sociala och ekonomiska strukturer som den konkreta orsaken till dessa hot. Dessa hot mynnar ut i ett klassamhälle där vanliga medborgare lever i fattigdom och knapert utan tillgång till det som Hansson ser som nödvändigt för att leva ett tryggt liv. Detta hot manifesteras av Hansson i de borgerliga politikerna som vill dra tillbaka och försvåra genomförandet av Hansson politik och reformer.

Åkesson definierar det största hotet som den allt större bristen på kulturell och nationell samanhållning i samhället. Detta beror enligt Åkesson på den stora massinvandringen som ägt rum de senaste decennierna. Enligt Åkesson har samhället varit undermåligt på att ställa krav på att de invandrare som kommer till Sverige skall assimileras och bidra till det svenska samhället. Han menar att Sverige har hamnat i en situation där vi har fått ett mångkulturellt samhälle som fokuserar på rättigheter och som glömmer bort medborgarnas skyldigheter. Han ser att den uppkomna mångkulturen har lett och kommer att leda till att folkhemmet hotas med ökad kriminalitet och otrygghet och en urholkning av välfärden.

2.5 Ideanalytisk analys

Nu när analysen utifrån analysverktygen är genomförd är det möjligt att dra slutsatser om hur Per Albin Hansson och Jimmie Åkessons tankar kan analyseras utifrån de tre idéanalytiska dimensionerna rent allmänt:

- Verklighetsomdömen
- Värdeomdömen
- Handlingsföreskrifter

2.5.1 Per Albin Hanssons perspektiv

Vid en analys av verklighetsomdömen konstaterar jag att Per Albin Hansson har en verklighetsuppfattning som styrs till stora delar av materiella och ekonomiska förhållanden både hos den enskilde individen, men också hos samhället i stort. I

hans sätt att tänka finns det spår av en dominerande föreställning om att de flesta människor handlar utifrån egen vinning och inte samhällets. Stöd för den tanken finns i hans ständiga attacker på sina politiska motståndare som han menar vill skydda sina ekonomiska intressen. Tanken finns också i hans vilja att bredda stödet för sitt parti genom att skapa en atmosfär där alla samhällsintressen tas till vara. Detta innebär att Hansson menar att i hans folkhem tas hänsyn till och finns plats för alla medborgare.

Hanssons värdeomdömen är det klasslösa, jämlika och demokratiska samhället, där det inte finns några prioriterade medborgare. Alla medborgare lever i jämlik harmoni och delar välstånd, samhällsbördor och rättigheter. Demokratin omfattar alla delar av samhället, både social och ekonomisk demokrati.

Hanssons handlingsföreskrifter är hans ständiga krav på genomförande av sociala reformer och behovet av ekonomisk jämlikhet och demokrati. Han argumenterar för att dessa reformer kommer att leda till ett bättre och gott folkhem.

2.5.2 Jimmie Åkessons perspektiv

Jimmie Åkessons verklighetsomdömen styrs främst av en idé om att den gemensamma kulturen utgör en avgörande faktor för hur medborgarna bidrar och fungerar i samhället. Han anser att det idag råder en mångkultur och inte en homogen svensk kultur i samhället. Åkesson ser det som att det finns en naturlig sammanhållning inom den gemensamma kulturen, dvs där finns inte några stora övergripande konflikter som står i vägen för det gemensamma folkhemmet. Detta ses tydligt i hans förespråkande för en gemensam svensk kultur och avvisande av andra förklaringsmodeller för samhällsutvecklingen som socialism och liberalism.

Åkessons värdeomdömen är ett homogent Sverige utan mångkultur. Han är mindre ambitiös i sina formuleringar kring folkhemmet än vad Hansson är. Han föreslår exempelvis inte införandet av ekonomisk demokrati. Det enda som Åkesson tydligt vill ändra på är att införa en reglerad invandring. På så sätt skapas ånyo en homogen svensk kultur och resurser frigörs så att folkhemmet kan återupprättas.

Åkessons handlingsföreskrifter är ett samhälle med en gemensam svensk kultur, svenska värderingar och lagar. Han ser också att hälso- och sjukvård samt kriminalpolitiken skall förändras. Den viktigaste komponenten är dock att den svenska invandringspolitiken skall förändras till förmån för en reglerad och mindre invandring. Detta ger då resurser som kan användas för att utveckla folkhemmet.

3 Resultat

3.1 Huvudresultat

Syftet med min uppsats har varit att systematiskt undersöka och därmed få en ökad insikt i hur samma begrepp kan användas av olika politiska aktörer.

Min frågeställning har varit:

- Vilka är skillnaderna respektive likheterna mellan Per Albin Hansson respektive Jimmie Åkessons folkhemsbegrepp?

Jag har undersökt frågeställningen med hjälp av ett representativt material från både Per Albin Hansson och Jimmie Åkesson. Analysen har redovisats utifrån två olika synvinklar. Först har resultaten från en begreppsanalys med hjälp av tre olika analysverktyg redovisats. Därefter har resultaten jämförts på ett mer abstrakt plan i form av en idéanalys mot tre idédimensioner. Den första analysen visade att det fanns till viss del stora skillnader men också likheter mellan Hanssons och Åkessons folkhemsbegrepp. Detta beror på att båda använder ett i stora drag likartat språkbruk och återkommer ofta till samma tema i sin retorik. Skillnaderna blir däremot tydligare i den andra analysen, idéanalysen när aktörernas begreppsanvändning analyseras mot de tre dimensionerna.

Hansson menar att sociala reformer ger det goda folkhemmet som leder till ökad medborgaranda, medan Åkesson. menar att genom slå vakt om den svenska kulturen så skapas en ökad medborganda och därmed det goda folkhemmet.

Den huvudsakliga skillnaden är således hur de båda ser på vad det är som folkhemmet bygger på. För Per Albin Hansson är det primärt hemmet som skapar folket, medan för Åkesson är det folket som skapar hemmet.

En detaljerad genomgång av Hanssons respektive Åkessons synsätt görs i kapitel 2.2 och 2.3.

3.2 Resultat kopplat till tidigare forskning

När det kommer till frågan om Fredrika Lagergrens och PerOla Öbergs meningsskiljaktigheter så har jag kommit till slutsatsen att analysen av materialet

ger ett starkare stöd åt Öbergs hypotes än Lagergrens. Jag har kommit till denna slutsats eftersom Per Albin Hansson nästan uteslutande har med en social och ekonomisk aspekt i sina tal. Hansson använder dessutom oftast medborgarbegreppet som synonym till folket. Det finns alltså inte något spår av den kluvenhet som Lagergren uppmärksammade i folkhemstalet eller att Hansson på sikt skall ha övergivit medborgarbegreppet till förmån för folket.

Simon Ojas avhandling kom fram till slutsatsen att det finns skäl att betrakta Sverigedemokraterna som ett ensvarsparti. Min undersökning stödjer den tesen även om Jimmie Åkesson i mitt material lägger ett större fokus på kultur som den bärande kraften snarare än att direkt fokusera på invandringen.

Avseende Julia Håkanssons forskning så stämmer den väl in på mina resultat. Tanken om en stark kontinuitet av samarbeten som en viktig komponent i Sveriges utveckling till dagens välfärdsnation är frekvent i Jimmie Åkessons retorik. Tillika stämmer också Håkanssons hypotes om att invandring och mångkultur beskrivs som den stora orsaken till dagens problem med en bristande samanhållning i samhället och därmed också välfärdsnationens, folkhemmets upplösning. Dock redogör Åkesson inte för en lång historisk kontinuitet mellan sig själv och Sveriges historia utan han nöjer sig med att då och då hänvisa till Per Albin Hansson och abstrakta tankar om att när väl nationen fick fäste i det allmänna medvetandet så var alla meningsfulla konflikter som bortopade.

När det kommer till frågan om hur väl mina slutsatser i den här uppsatsen står sig mot de slutsatser som jag redogjorde för i min kandidatuppsats i historia, så var min slutsats att skillnaden mellan Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna kan sammanfattas i att det rör sig om en höna eller ägget situation vad gäller förhållande mellan välfärdsprogram i form av reformer eller kulturell samanhållning. Resultatet av den här uppsatsen visar att det fortfarande finns stöd för den tesen även när perspektivet flyttas från de båda partierna till att fokusera på endast personerna Per Albin Hansson och Jimmie Åkesson. Men det finns ändå större likheter. Den största likheten är att båda menar att folket är liktydigt med medborgarna, även om Hansson inte lägger så stor vikt vid att definiera vad order medborgare konkret innebär, medan Åkesson lägger stor vikt vid denna definition.

3.3 Resultat kopplat till teorier

Resultatet visar stöd för Kosellecks tankar om temporala begreppsnivåer då Jimmie Åkesson gör tydliga referenser till Per Albin Hansson i sin begreppsanvändning, samtidigt som han sätter begreppet i relation till en nutida händelseutveckling.

När det kommer till Kosellecks teorier om polemisering så finns det tecken på att begreppet folkhemmet ändrar betydelse och blir något vagare formulerat när det kommer till vissa aspekter av det, som t ex ekonomi och sociala frågor. Men det är tydligare att beskriva att begreppet snarare har ändrat innehåll än att blivit vagare eftersom det fortfarande finns en hög grad av tydlighet av vad aktörerna lägger i begreppet folkhemmet. Innehållet har ändrats från att primärt omfatta sociala och

ekonomiska frågor till att fokusera mångkultur och invandring, där båda aktörerna är lika tydliga i att belysa sina respektive fokusområden snarare än att begreppet har blivit vagt.

4 Referenser

Källor

- Hansson, Per Albin, 1928. *Inför partikongressen - Hälsningstal och parentation*, Bokförlags AB Tidens tryckeri, Stockholm.
- Hansson, Per Albin, 1932. *Socialdemokratin inför valet*, Tryckeriaktiebolaget Tiden, Stockholm.
- Hansson, Per Albin, 1935. *Demokrati*. Tryckeriaktiebolaget Tiden, Stockholm.
- Riksdagens protokoll 1928. *Andra kammaren. Nr 3*. www.riksdagen.se/, Nedladdat 2020-11-15.
- Åkesson, Jimmie, 2013. *Satis Polito*. AB Ask & Lycke.
- Åkesson, Jimmie, 2018. *Det moderna folkhemmet*. AB Ask & Lycke.

Litteratur

- Bergström, Göran & Svärd, Per-Anders, 2018. "Idé- och ideologianalys" i Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.), *Textens mening och makt*. Studentlitteratur AB, Lund.
- Håkansson, Julia, 2016. *Moder Svea fjättrad. En narrativ analys av Sverigedemokraternas politik med fokus på historiekultur och historiebruk*. <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=8890783&fileId=8890786>, Nedladdat 2020-11-15.
- Kurunmäki, Jussi & Marjanen, Janni, 2018. "Begreppshistoria" i Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.), *Textens mening och makt*. Studentlitteratur AB, Lund.
- Lagergren, Fredrika, 1999. *På andra sidan välfärdsstaten. En studie i politiska idéers betydelse*. Brutus Östlings bokförlag Symposion AB, Eslöv.
- Ljunggren, Stig-Björn, 2018. *Kampen om folkhemmet*. <https://timbro.se/smedjan/kampen-om-folkhemmet/>. Nedladdat 2020-11-15.
- Oja, Simon, 2015. *Sverigedemokraternas budskap 2005-2010. En retorisk studie av ett annorlunda parti*. Örebro universitet, Örebro.
- Sivhed, Jakob, 2020. *Med folkhemmet som käpp och svärd*. <http://lup.lub.lu.se/student-papers/record/9025484>, Nedladdat 2020-11-15.
- Öberg, PerOla, 2000. *Litteraturgranskningar*. Statsvetenskaplig Tidskrift 2000, årgång 103 nummer 2.